

Kader voor het proefproject en onderzoeksrapport

Het proefproject 'Opvang en vrije tijd op maat van elk kind in de wijk Sluizeken-Tolhuis-Ham-Dok (STHD)' werd opgestart in september 2018, in samenwerking met een brede groep wijkpartners. VBJK en Arteveldehogeschool ondersteunden het project en schreven in 2020 op vraag van Stad Gent onderzoeksrapport. Op basis van de bevindingen in dit rapport, en alles wat we leerden van alle stakeholders in het proefproject, stelden de Dienst Kinderopvang en Brede School van Stad Gent een reeks aanbevelingen op voor het implementeren van een toegankelijk geïntegreerd kwalitatief buitenschools aanbod, in de wijk, stadsbreed en in Vlaanderen.

Met het proefproject 'Buitenschoolse opvang en vrije tijd op maat van elk kind in STHD' wil Stad Gent samen met een brede groep partners betrokken bij kinderen in de wijk, acties uitwerken en testen om kwetsbare kinderen maximaal toegang te geven tot een kwalitatieve buitenschoolse tijd, vanuit een vernieuwend concept in de geest van het nieuwe Vlaamse decreet en een stadsbreed traject rond buitenschoolse opvang en activiteiten.

Alle kinderen hebben recht op een kwalitatief, gevarieerd, breed en toegankelijk buitenschools aanbod op maat, waar ze vrij kunnen spelen en zichzelf zijn, maar ook nieuwe ervaringen opdoen, dingen uitproberen en de kans krijgen om interesses en talenten te ontdekken en ontwikkelen. Uit onderzoek, en ervaringen van stakeholders, weten we dat kinderen in kwetsbare wijken moeilijk toegang vinden tot een dergelijk aanbod. Stadsbreed Gents onderzoek van 2016-17 bij 1200 gezinnen en sleutelfiguren bevestigt dat kinderen uit kansarme gezinnen nauwelijks deelnemen aan opvang en vrijetijdsinitiatieven.

De wijk STH werd gekozen als proeftuin, omdat dit een van de meest wijken is met de meeste kinderarmoede, waar de deelname aan naschoolse activiteiten door schoolkinderen heel beperkt bleef, ondanks jarenlange inzet van veel opvang- onderwijs- en vrijetijdspartners, ondersteund door een duurzame Brede Schoolwerking.

Het project werd ondersteund door onderzoekers van Pedagogie van het Jonge Kind (PJK) van de Arteveldehogeschool, en het onderzoekscentrum Vernieuwing in de Basisvoorzieningen voor Jonge Kinderen (VBJK). Beide partners namen een rol op in het beschrijven, monitoren en analyseren van de ondernomen processen en acties, vertrekkend vanuit het in kaart brengen van de huidige organisatie van het opvang- en vrijetijdsaanbod. Hun bevindingen werden beschreven in een intern rapport.

Tijdens de onderzoeksperiode werden medewerkers van buitenschoolse opvanginitiatieven (IBO) en vrijetijdsorganisaties door omstandigheden minder bereikt dan medewerkers van de wijkscholen. Daardoor komen het perspectief en ervaringen van de vrijetijdsorganisaties en zeker van de buitenschoolse opvangbegeleiders minder aan bod in het onderzoeksrapport. N.a.v. de opstart van de school en opvang Meloep in de buurt 'Dok' en werd de naam van de wijk omgevormd naar 'Sluizeken-Tolhuis-Ham-Dok' (STHD), maar het onderzoeksrapport bevat alleen de data van Sluizeken-Tolhuis-Ham.

Dankzij de jarenlange inzet van alle bredeschoolpartners, de IBO-werking en laagdrempelige buurtinitiatieven, vindt een grotere groep kinderen hun weg naar kwalitatieve opvang en vrije tijd in de wijk STHD.

Het aantal kinderen tussen 2,5 en 12 jaar dat (al dan niet regelmatig) deelneemt aan initiatieven voor buitenschoolse opvang (IBO, georganiseerd door Dienst Kinderopvang Stad Gent) in de wijk steeg op 2 jaar tijd van 150 naar 400 kinderen. Door de subsidies die Stad Gent sinds dit schooljaar (2020-21) voorziet voor niet-stedelijke basisscholen, werd de opvang door scholen zelf ook verruimd.

De activiteiten die Brede School organiseert i.s.m. DKO en wijkpartners zijn een groot succes in de wijk. In schooljaar 2018-19 namen 14% van de 1300 schoolkinderen deel aan hun naschoolse activiteiten op school. In 2019-20 was dat 15%. Wanneer de middagreeksen worden meegeteld, nam 22% deel in 2018-19, en 29% in 2019-20. We zien hier dus een positieve toename, terwijl er toch heel wat activiteiten afgeschaft moesten worden o.w.v. de coronacrisis.

Toch heeft nog meer dan 70% van de kinderen in de wijk geen enkele vrijetijdsbesteding. Zonder inzet van de IBO en Brede School zouden minder dan 10% van de kinderen toegang hebben tot georganiseerde activiteiten. Zowel IBO als Brede School worden beperkt in hun aanbod omwille van tekort aan geschikte ruimte.

Naast de IBO en Brede School slagen alleen de kinderenwerking van vzw Jong en een tweetal sportclubs erin om meer kinderen uit de wijk aan te trekken. Nochtans zijn er vrij veel vrijetijdsorganisaties actief in de wijk, maar de meeste aanbieders melden dat ze weinig kinderen uit de buurt kunnen bereiken. Er is veel interesse en motivatie om meer kinderen in de wijk te betrekken bij de activiteiten, maar omwille van de coronacrisis kon in het proefproject minder ingezet worden op de samenwerking met vrijetijdspartners om naar dit doel toe te werken.

Ontdek in dit filmpje hoe de samenwerking met IBO, Brede School en DKO in de wijk de leefwereld van de kinderen in de wijk STHD verbreedt en verrijkt: <https://youtu.be/rf9DYzxZFac>

SAMENVATTING VAN DE AANBEVELINGEN

Voldoende kwalitatief aanbod is een essentiële, maar niet de enige voorwaarde om de toegang tot kwalitatieve buitenschoolse activiteiten van alle kinderen te verbeteren. Drempelverlagende acties, voldoende aangepaste ruimte op school- en vakantiedagen, voldoende competente begeleiders, beschikbare middelen, en een gedragen visie zijn essentieel. In tussentijdse aanbevelingen (2021) gebundeld door de projectleiders van Dienst Kinderopvang en Brede School worden een aantal voorstellen beschreven om hier verder aan te werken met alle wijk- en projectpartners.

Het intens model van het proefproject in STHD heeft ons heel veel geleerd, maar is niet in zijn geheel stadsbreed te genereren. We halen uit het project de kansen die we als stad zien en bekijken wat we stadsbreed kunnen uitwerken. De kansen die we zien nemen we mee om verder uit te werken in het Samenwerkingsverband buitenschoolse opvang en activiteiten dat officieel van start gaat op 1 oktober 2021.

De volgende algemene aanbevelingen, gebaseerd op het onderzoeksrapport en de ervaring in het hele traject, worden verder uitgewerkt voor de wijk STHD, de stad en Vlaanderen.

1. Elk kind heeft recht op kwalitatieve opvang en vrije tijd. Dit moet gerealiseerd worden door alle stakeholders vanuit een gedragen visie op een kwalitatieve kinddag.
2. Ontwikkel wijkaanbod samen met, en op maat van, kinderen en ouders in de wijk.
3. Een toegankelijkheid buitenschools aanbod op maat van de kwetsbare kinderen in de wijk vraagt een reeks drempelverlagende acties op stads- en wijkniveau. Prioritair hierbij zijn het verlagen van mobiliteitsdrempels en het ondersteunen en verbinden van organisatoren van buitenschoolse activiteiten.
4. Trajectbegeleiders, met de nodige tijd en middelen, zijn essentieel in de toeleiding naar het vrijetijdsaanbod voor kwetsbare kinderen
5. Zet in op de nest- en webfunctie van buitenschoolse opvanginitiatieven in het wijkverhaal
6. Ontwikkel en implementeer een stadsbrede visie rond gedeeld gebruik van (school)gebouwen:
7. Zoek en ondersteun opportuniteiten om vrijwilligers in te zetten als verrijking van het buitenschools aanbod, maar niet als structurele oplossing.
8. Afstemming, communicatie en coördinatie op wijkniveau zijn een belangrijke voorwaarde voor een geïntegreerd toegankelijk kwalitatief aanbod. Faciliteer in elke wijk een "brede school", als spil in een netwerk waarin duurzame samenwerking vorm krijgt.

Meer info ?

Voor meer info over het proefproject, het onderzoeksrapport of de uitgewerkte aanbevelingen kan je terecht bij:

Karleen De Rijcke
Regie Buitenschoolse opvang en activiteiten
Dienst Kinderopvang - Departement Onderwijs en Opvoeding Stad Gent
Regie.BOA@stad.gent
Tel. 0479/22.37.53

